

prof. dr hab. Marek Wasilewski

Sprawozdanie z opieki nad przewodem doktorskim mgr. Diany Lelonek

Rozprawa doktorska Diany Lelonek pod tytułem ' od-ludzkie formy przyrodnicze – nowe zjawiska w epoce Antropocenu na podstawie działalności Centrum Żywych Rzeczy składa się z pracy pisemnej oraz instalacji umieszczonej w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Kluczowym dla koncepcji pracy doktorskiej było długotrwałe prowadzenie badań terenowych we współpracy z personelem ogrodu botanicznego oraz zlokalizowanie na terenie ogrodu Centrum Żywych Rzeczy – fikcyjnej, powołanej przez artystkę instytucji, która będąc sama w sobie dziełem sztuki staje się jednocześnie faktycznym działaniem w obszarze społecznym, naukowym i artystycznym. Centrum angażuje się w interakcję edukacyjną, społeczną i polityczną. Posiadając swoją bazę wewnątrz instytucji goszczącej zaczyna także wywierać na nią wpływ poprzez zwrócenie uwagi na aspekty, które do tej pory nie były zasadniczą domeną zainteresowań Ogrodu Botanicznego jak np. środowiska hałd śmieciowych czy roślinności terenów przemysłowych. W pracach tych szczególną rolę odegrała współpraca z naukowcami.

Niemniej cenna była współpraca z personelem technicznym ogrodu, który konsultował poszczególne praktyczne aspekty pracy. Doktorat Diany Lelonek wydaje mi się bardzo ważny ze względu na połączenie w nim kilku płaszczyzn, dobrze opracowanej bazy teoretycznej – dotyczącej filozoficznych i estetycznych konsekwencji Antropocenu, umiejętnego wejścia we współpracę na polu nauk przyrodniczych, w taki sposób aby z pełną odpowiedzialnością respektować zasady w nich obowiązujące oraz w końcu ale

nie na końcu płaszczyzna artystyczna, której manifestacja jest złożone dzieło sztuki w formie instalacji a także wiele innych towarzysząc jej działań.

Lata pracy doktorantki nad pracą, którą możemy teraz oglądać były czasem bardzo aktywnym. Był to czas ewolucji koncepcji pracy poprzez jej rozbudowywanie i odnajdywanie rzeczywistego kontekstu społecznego dla podejmowanych działań. Z jednej strony były to prace terenowe i pozyskiwanie coraz to nowych eksponatów do kolekcji oraz penetrowanie nowych habitatów przemysłowych, działanie na terenie Ogrodu, konserwacja i opieka nad artefaktami, zapewnienie im warunków przetrwania i obserwacja ich zachowania, ale także aktywny udział w Katowickim Szczycie Klimatycznym, który zmusił artystkę do politycznej manifestacji swoich przekonań w obliczu ewidentnej próby lekceważenia i zakłamania tematu przez jego gospodarzy. Był to także czas rozwijania koncepcji instytucji Centrum Żywych Rzeczy. Jak pisze doktorantka: Działania Center for Living Things skupione są na dogłębnym zbadaniu i ukazaniu najnowszych i zarazem najbardziej widocznych przemian w obszarze biosfery. Są również pretekstem do postawienia kolejnych pytań o potencjalne możliwości nowych form kontaktów ludzkiego z nieludzkim, przekierowania uwagi z antropocentrycznej na międzygatunkową i z hierarchicznej na bardziej egalitarną konstrukcję – jako potencjalną drogę wyjścia z impasu antropocenu.

Zasadniczym problemem jaki stawia doktorantka jest pytanie o rolę współczesnego artysty, którego nowe role i funkcje wychodzą poza autonomiczną domenę sztuki i sprawiają, że zaczyna przejmować role w polu aktywistycznym i paranaukowym.

Doktorantka zauważa, że działalność prowadzonego przez nią Centrum : kieruje się w stronę hybrydalnych i sieciowych powiązań, sugerując wzajemne przenikanie się i nierozzerwalność procesów naturalnych, kapitalistycznych, społecznych, geologicznych, fizycznych, ekonomicznych, produkcyjnych, dekompozycyjnych itd.

